

Indledningen er redigeret af Krista Stinne Greve Rasmussen og Steen Tullberg
Tilsyn ved ph.d. Jens Lei Wendel-Hansen

Denne pdf er en læseversion af værkets indledning. Værket findes digitalt med
punktcommentarer, tekstreddegørelse og faksimiler på www.grundtvigsværker.dk

PDF ved Kim Steen Ravn

Copyright: *Grundtvigs Værker* 2024

Indledning til

“Ved Broder Ottos Kiste, (den 21de Januar 1843.)”

ved Emilie Karner Hansen

Indhold

- 1 Anledning
- 2 Otto Grundtvig
- 3 Talen
- 4 Digtet
- 5 Anvendt litteratur

1 Anledning

Grundtvigs tale “Ved min Broder Ottos Kiste” er skrevet til hans brors begravelse den 21. januar 1843. Otto Grundtvig var Grundtvigs storebror. Han døde 71 år gammel den 14. januar 1843, og han blev begravet en uge senere. Talens afsluttende digt kunne samme dag læses i både *Berlingske Tidende* og *Adresseavisen* under rubrikken med dødsfald, hvor det optrådte sammen med døtrenes meddelelse om dødsfaldet (*Berlingske Tidende*, den 21. januar 1843, sp. [12]; *Adresseavisen*, den 21. januar 1843, sp. [6]).

2 Otto Grundtvig

Otto Grundtvig blev født den 20. oktober 1772. Han giftede sig med Marie Amalie Balle, og sammen fik de fire døtre. Han var sognepræst i Thorkildstrup fra 1800 til 1823 og senere amtsprovst og sognepræst i Gladsaxe indtil sin død.

Otto var den ældste og Grundtvig selv den yngste i en søskendeflok på syv, hvoraf to døde som spæde og tre som unge voksne. I Grundtvigs voksne liv havde han og Otto

været de eneste tilbageværende søskende. I sine unge år tilbragte Grundtvig meget tid hos broderen og svigerinden på præstegården i Thorkildstrup. Ifølge Rønning var det dels broderens varme personlighed og dels det selskabelige liv, der drog ham dertil. Der mødte han blandt andet Lise Blicher, som blev hans første hustru (Rønning 1907 1:1, s. 69-72). Grundtvig holdt desuden nogle af sine tidligste prædikener i Thorkildstrup, hvor Otto vejledte ham i den praktiske præstegerning (Holt 1955, s. 62-64), og Otto ledte indsættelsen af Grundtvig som kapellan for faderen i Udby Kirke i 1811 (Rønning 1907 2:1 s. 207).

3 Talen

Grundtvigs begravelsestale over broderen er personlig og i første omgang ikke tiltænkt offentligheden, som ifølge Brun først senere kunne læse den (Brun 1882, s. 175). Grundtvig må som den eneste efterladte bror "bryde den vemodige Taushed" (s. [1]) og takke de tilstedeværende for at vise Otto denne sidste ære samt for deres medfølelse med hans familie.

Som det hører genren til, giver han en rosende beskrivelse af den "afdødes fortjenester og levnedsløb" (Mai 2010, s. 192-193), og Grundtvig mener, at Otto vises en sidste ære, idet hans eftermæle bliver mundtligt formidlet. Han roses blandt andet for sin oprigtighed og medfølelse, samt for sit forhold til venner og familie. For Grundtvig er det "baade en Trang og en Trøst" at bevidne, at Otto var en god søn og ikke mindst en god bror (s. [2]). Ligesom dødedigtning ifølge Auken ofte beskriver afdøde, som en af "dem, der bar en bedre verden med sig" (Auken 1998, s. 26), fremhæver Grundtvig i sin tale, at Otto besad en evne til at "elske og ære Blodets Baand", som nu er sjælden at finde (s. [2]).

Talen giver udtryk for Grundtvigs personlige tab, og relationen mellem de to brødre er central. Broderskabet lovprises som kærligt og trofast. Som den, der "længst nød Glæden af det sieldne Broderskab" (s. [2]), havde Grundtvig et særligt 'broderligt venskab' med Otto gennem en lang årrække og gennem hårde prøvelser. Han taler om de muntre stunder hos Otto og Amalie i Thorkildstrup, og om sværere tider, som da de begravede deres forældre. I talen lægger Grundtvig ikke skjul på, at det har krævet opofrelser og ægte venskab fra Otto at bevare så nær en relation til ham livet igennem. De har ikke altid været enige, og i et brev fra januar 1812 skriver Otto blandt andet, at han modtager Grundtvigs tanker uden fordomme, men "fordre kan du dog ej, at jeg i eet og alt skulle kunne dele Tro og Syner med dig" (Grundtvig 1924, s. 52). Ifølge Grundtvig har broderkærligheden dog trodset 'den store Kløft' mellem deres synspunkter, og i december 1812 skriver Otto tilsvarende: "Iøvrigt ønsker jeg, at sand broderlig Enighed og Kierlighed maa herske imellem os og være saa uopløselig, som det Naturens Baand, der sammenknytter os, at private Meninger; hvad enten de ere religiøse, politiske eller hvilkesomhelst, aldrig maa gjøre noget Skaar i den Harmonie, der bør være imellem os" (Grundtvig 1924, s. 96).

Den sidste del af talen antager en mere kollektiv form og taler på vegne af de efterladte. Den slutter med et budskab om at formilde det bitre dødsbudskab med et muntert farvel såvel som med visheden om at skulle mødes igen efter døden. Således

opfyldes genrens formål om at yde trøst til de efterladte (Mai 2010).

4 Digtet

Grundtvigs begravelsestale afsluttes af et digt. Digtet er ustrofisk og består af 20 vers med parrim. Ligesom i talen er det brodervenskabet mellem Otto og Grundtvig samt deres fælles ophav, der står i centrum frem for de karakteristiske portrætter (jf. Auken 1998, s. 133) eller en universalhistorisk placering af den døde (Lundgreen-Nielsen 1981, s. 76), som findes i andre af Grundtvigs dødedigte. Hvor der i dødedigte typisk er et kollektivt vi, som skal "tale på vegne af alle de efterladte" (Auken 1998, s. 25), er der her tale om et personligt digter-jeg: "Min ældste Broder og min første Ven" (vers 1) begynder digtet, ligesom de gode minder fra brødrenes opvækst falmer i "mit Efteraar" (vers 8). Digtet slutter dog med et "vi", der på samme måde som talen finder trøst ved tanken om at skulle mødes igen efter døden.

5 Anvendt litteratur

- Adresseavisen, se *Kjøbenhavns Kongelig alene privilegerede Adressecomptoirs Efterretninger*.
- Auken, Sune (1998) *Eftermæle. En studie i den danske dødedigtning fra Anders Arrebo til Søren Ulrik Thomsen*. København.
- Berlingske Tidende, se *Den til Forsendelse med de Kongelige Brevposter privilegerede Berlingske politiske og Avertissements-Tidende*.
- Brun, Hans (1882) *Biskop N.F.S. Grundtvigs Levnetsløb, udførligst fortalt fra 1839*, bind 1. Kolding.
- *Den til Forsendelse med de Kongelige Brevposter privilegerede Berlingske politiske og Avertissements-Tidende*, nr. 19, 21. januar 1843.
- Grundtvig, N.F.S. (1924) *Breve fra og til N.F.S. Grundtvig*, udg. Georg Christensen og Stener Grundtvig, bind 1. København.
- Holt, Thyra (1955) *Minderige Steder i Grundtvigs Liv*. København.
- *Kjøbenhavns kongelig alene privilegerede Adressecomptoirs Efterretninger* (1843), nr. 18, 21. januar. København.
- Lundgreen-Nielsen, Flemming (1980) "Rød og hvid i Billedsalen.' Grundtvigs døds- og mindedigte I" i *Grundtvig-Studier* 1980 s. 23-60. København.
- Lundgreen-Nielsen, Flemming (1981) "Rød og hvid i Billedsalen.' Grundtvigs døds- og mindedigte II" i *Grundtvig-Studier* 1981 s. 47-83. København.
- Mai, Anne-Marie (2010-2011) *Hvor litteraturen finder sted, bind 1-3; bind 1 (2010): Fra Guds tid til menneskets tid 1000-1800. Bidrag til den*

danske litteraturs historie. København.

- Rønning, Frederik (1907) *N.F.S. Grundtvig. Et bidrag til skildring af dansk åndsliv i det 19. århundrede*, bind 1:1 (1907). København.
- Rønning, Frederik (1907) *N.F.S. Grundtvig. Et bidrag til skildring af dansk åndsliv i det 19. århundrede*, bind 1:2 (1907). København.